

Tomas Bernhard
Krečana

ROMAN

prevela s nemačkog
Sanja Karanović

L O M
BEOGRAD / MMXXI

Naslov originala
Thomas Bernhard
DAS KALKWERK

© Suhrkamp Verlag Frankfurt am Main 1985
All rights reserved by and controlled through Suhrkamp Verlag Berlin

Uz podršku
Bundesministerium für Kunst und Kultur

urednik izdanja
Flavio Rigonat

Ali umesto da razmišljam o svojoj studiji dok hodam tamamo, navodno je rekao Vizeru, ja brojim korake i osećam kako od toga lagano ludim.

... kada je pre pet i po godina kupio krečanu, Konrad je prvo nabavio klavir koji je smestio u svoju sobu na prvom spratu, pričaju u Laski, ali ne zato što je naklonjen umetnosti, kaže Vizer, upravnik Musnerovog imanja, već da bi ublažio prenapregnutost svojih živaca, što je bilo posledica neprekidnog mentalnog rada dugog nekoliko decenija, kaže Fro, upravnik Tratnerovog imanja, s umetnošću, koju on, Konrad, mrzi, njegovo sviranje na klaviru nije imalo nikakve veze, on je samo improvizovao, kaže Fro, i svakog dana je, kaže Vizer, po sat vremena, rano izjutra i kasno uveče, petljaо по dirkama klavira pored otvorenih prozora i uz otkucaje metronoma...

... potom je, zbog straha s jedne, i zbog strasti prema ručnom vatrenom oružju s druge strane, Konrad kupio pozamašnu količinu starih, ali potpuno ispravnih pušaka marke vencl, veterli, gorosabel, manliher i tako dalje, iz poseda šumarskog savetnika Ulriha koji je preminuo prošle godine, i tim je puškama on, Konrad, inače izuzetno strašljiv tip čoveka (Vizer), koji je postao još strašljiviji i obazriviji, posebno otkako su nedavno ubijeni zemljoposednici Musner i Tratner, čija ubistva još uvek nisu razjašnjena, želeo da zaštiti krečanu od provalnika, i uopšte od takozvanih *stranih elemenata*...

... svoju suprugu, rođenu Crid, koju je lečenje pogrešnim lekovima tokom poslednjih nekoliko decenija pretvorilo u skoro potpunog bogalja, tako da je polovinu svog života provela u francuskim invalidskim kolicima izrađenim po meri, i koju sada, kako kaže Vizer, ništa više ne боли, Konrad je naučio da rukuje karabinom manliher, kojeg je bespomoćna žena držala sakrivenog iza svojih invalidskih kolica, ali uvek nadohvat ruke i u otkočenom stanju; tim je oružjem, u noći između dvadeset četvrtog i dvadeset petog decembra, Konrad ubio svoju ženu sa dva hica u potiljak (Fro), sa dva hica u slepoočnicu (Vizer), sasvim nenadano (Fro), na kraju njihovog bračnog pakla (Vizer). Na najmanji šušanj u blizini krečane on bi zapucao, pričaju u Laski, i pre četiri i po godine, dakle ubrzo nakon što se uselio u krečanu, on je, to svi znaju, jedne večeri zapucao na drvošču i lovočuvara Kolera koji je s rancem i grabljama prolazio pored krečane vraćajući se s posla, jer je pomislio da je provalnik, i ranio ga je u levo rame, pa su ga posle osudili na devet i po meseci zatvora. Tom prilikom je na videoalo izašlo petnaest Konradovih prethodnih presuda, uglavnom zbog takozvane uvrede časti i zbog takozvanog nanošenja lakših i težih telesnih povreda, pričaju u Laski. Konrad je kaznu odslužio u okružnom zatvoru u Velsu, u kome i sad sedi...

... ako zanemarimo one malobrojne koji su bili živo zainteresovani za njegovu nesumnjivo ekscentričnu, i u isti mah neupadljivu ličnost, njega je većina malo-pomalo počela da izbegava; čak i oni koji su hteli njegov novac, više su voleli da ništa nemaju s njim. Nekoliko puta sam nabasaо на Konrada dok sam išao prema Lambahu, takođe nekoliko puta kad sam išao prema Kirhamu, dvaput u visokoj šumi, i on bi me svaki put istog trenutka uvukao u jedan, više ili manje

bespoštedan razgovor medicinske, ili političke, ili naprsto naučne prirode, ili medicinsko-političke ili naučno-političke ili medicinsko-političko-naučne, ali kasnije o tome. u Laneru pričaju da je Konrad ubio svoju ženu *s dva* hitca, u Štigleru kažu jednim hicem, u Gmahlu *s tri*, dok u Laski kažu *s nekoliko* hitaca. Sasvim je jasno da zasad niko sem sudskega veštaka, kako se prepostavlja, ne zna sa koliko je hitaca Konrad ubio svoju ženu. . .

. . . ali ročište zakazano za petnaesti trebalo bi da unese makar malo svetlosti u tminu povezanu s ubistvom Konradovice, mada samo u pravnom smislu, misli Vizer, u tminu koja na neki neobjašnjiv način postaje sve dublja. . .

. . . nasuprot mišljenju rasprostranjenom u januaru, da se Konrad sam predao nakon takozvanog krvničkog dela, sad se zna da se on uopšte nije predao; u Laski, gde sam juče uspeo da sklopim čak tri nove polise životnog osiguranja, kažu da su ga žandari konačno našli u isušenoj i zaleđenoj septičkoj jami iza krečane, tek posle dva dana potrage. Priča je sledeća: čim ih je takozvani domar Heler obavestio o neobičnoj tišini u krečani, žandari su na silu provalili u krečanu i zatekli ubijenu ženu u invalidskim kolicima, ali od njenog muža, kog su lako i istog trenutka identifikovali kao ubicu, nije bilo ni traga. Nekoliko puta pretražili su celu krečanu, od tavana do podruma, veoma pažljivo, a onda i pomoćni objekat u kom je živeo Heler, na kraju i sve obližnje građevine, čak i obližnju šumu tik uz krečanu, ali uzalud. Tek sledećeg dana, kad je Moric, žandar iz rezervnog sastava, podigao trule daske kojima je bila pokrivena septička jama, unutra su našli promrzlog Konrada koji se nije opirao hapšenju, što je sasvim razumljivo s obzirom na to da je bio skroz-naskroz iznemogao, a onda su ga odveli u krečanu, pravo u sobu u kojoj je izvršen zločin i gde

je u invalidskim kolicima umesto nesretne Konradovice sad bila stara vreća napunjena slamom, dovučena s tavana. Konradu su žandari dozvolili da obuče čistu odeću pre nego što ispriča šta se zapravo dogodilo, mada su ga ipak pozurivali u tom skidanju i presvlačenju, tako se priča, jer su hteli da ga što pre odvezu u Vels. Tek kada im je Konrad skrenuo pažnju na nekoliko punih boca rakije koje su stajale u sobi gde je počinjen zločin i ohrabrio ih da slobodno popiju, oni odjednom nisu više žurili, tako se priča. Ono što im je tog trenutka bilo potrebno, nakon svih muka s Konradom, bila je baš rakija, i žandari su, navodno, u marici iskapili četiri ili pet, možda čak i šest boca rakije, ali da bi svu tu rakiju uspeli da popiju do okružnog zatvora u Velsu, oni su odmah iza Zikinga krenuli obilaznim putem dugim šezdeset ili sedamdeset kilometara, vozeći preko Kremsa, tako da im je od Zikinga do Velsa trebalo dobrih dva i po sata, dakle dva i po sata za razdaljinu koju su mogli da pređu za samo pola sata, i kad su stigli u Vels, njima je Konrad, jer s lisicama na rukama nije mogao da se pridrži za vozilo, i verovatno jer ga je jedan od žandara malo gurnuo, naglavačke ispaо iz vozila, Konrad je na nogama imao samo par sivih suknenih čarapa, jer mu žandari usled velike žurbe, kako su navodno izjavili, nisu dali priliku da obuјe cipele, jer su cipele u kojima je bio kad su ga izvukli iz septičke jame bile toliko natopljene fekalijama da je morao da ih izuje, ali nije mogao više da ih obuje, a da obuje drugi par cipela, što je značilo da ih uzme iz svoje sobe, njemu zbog žurbe i, kako se izrazio Vizer, neljudskosti žandara, nije bilo dozvoljeno, na tako jezivoj hladnoći Konrada ni-pošto nisu smeli da odvezu gologlavog, kaže Fro, Konrad je bio već u tim godinama kad i najmanji nazeb može da izazove najrazornije posledice, ponekad čak blaga promaja

pravo u potiljak može da ubije čoveka, ali zaista je smešno, kad se u obzir uzme čudovišni zločin koji je počinio, a pre svega činjenica da je u septičkoj jami proveo više od dva dana na velikoj hladnoći, pogotovo na tako jezivoj hladnoći kakva je ona noćna i da pritom očigledno nije pretrpeo neke ozbiljnije posledice, da se sada, kad je opet u suvoj i toploj odeći, spotakne o trivijalnost da je ostao samo u suknenim čarapama, znači bez cipela, Konrad je najpre od žandara tražio da mu iz njegove sobe donesu kožne pantalone do članaka koje je htio da obuče jer su mu kožne pantalone najpouzdanija zaštita od prehlade, ali rezervista Moric, koji je sišao u Konradowu sobu, nije postupio prema Konradowom zahtevu, pa se umesto s kožnim pantalonama pojавio s običnim tamnosivim pantalonama od lodena, s pantalonama od lodena i žaketom od lodena, pa ih je zajedno s donjim vešom, košuljom, vunenim čarapama i jednom pamučnom maramicom bacio na pod pred Konrada i naredio mu da se presvuče, i to što brže. Žandar Halbajs, koji je u međuvremenu Konrada kundakom puške sabio u ugao pored radnog stola, očigledno misleći da bi, kako se izrazio Fro, potpuno nemoćni i potpuno ravnodušni Konrad mogao da pruži otpor, navodno je nekoliko puta rekao Konrardu *ubico*, što je okružnog sudiju, koji je tom trenutku ulazio u sobu u kojoj se dogodio zločin i iz Halbajsovih usta čuo reč *ubico*, navelo na opasku da žandarima ne prisnaje da Konrada već sada nazivaju *ubicom*. Ali žandari nisu marili za tu opasku okružnog sudije, koja je bila sasvim na mestu, kako misli Vizer, već su nastavili da nazivaju Konrada *ubicom*, čak i u prisustvu okružnog sudije, koji očigledno nije primećivao da žandari Konrada i dalje nazivaju *ubicom*, iako im je zabranio da Konrada nazivaju *ubicom*. Osim toga, rezervista Moric postupio je protivno svim pro-

pisima, kako pričaju, kad je beživotno telo Konradovice uspravio u njenim invalidskim kolicima gde je sedela raznete glave u koju je ispaljen jedan ili više metaka iz karabina manliher, i to navodno u trenutku kad je žandarmerijski inspektor Nojner nakratko izašao iz sobe u kojoj se dogodilo ubistvo, verovatno, kako pretpostavlja Vizer, da bi porazgovarao s Helerom koji je u tom trenutku stajao u predvorju na spratu, i da bi možda izvukao nešto iz čoveka koji je najupućeniji u prilike u krečani, dakle odmah nakon otkrivanja tela Moric je uspravio Konradovicu jer se plašio da bi teško ženino telo usled stalnog prebacivanja težine iznenada moglo da se prevrne iz kolica i završi na drvenom podu. Okružni sudija je, tek uzgred spominjući taj ispad, Morica nazvao trapavim žutokljuncem, kaže Fro. Uredniku lokalnog lista, Laniku, jednom od najlošijih karaktera, navodno je bio uskraćen ulazak u krečanu. Vizer takođe spominje smrski ručni zglob Konradovice, dokaz da je Konradovica podigla ruke ispred lica kad je metak ispaljen. Fro neprestano koristi reč *neprepoznatljivost*, iznova i iznova kaže *preplavljen krvlju...*

... u Laski pričaju da je Konrad najpre pokušao da ubijenu ženu izvuče iz njene sobe i odvuče je do predvorja na spratu, sve do prozora koji gleda na vodu, jer, kao i svi koji nekog ubiju, tako je i Konrad pomislio, kad je postao svestan te čudovišnosti (Vizer), kako bi trebalo da se otarasí tela, i, naravno, odmah mu je palo na pamet da odvuče leš preko predvorja do prozora, a onda za njega veže neki oveći predmet od gvožđa ili kamena, tako misli Fro, i jednostavno ga baci kroz prozor, a za to bi mogla da mu posluže dva mermerna bloka ostavljena ispod prozora s pogledom na vodu, koji su prvobitno bili namenjeni za dovratak, ali ih prethodni vlasnik krečane, Herhager, Konradov nećak, na

kraju ipak nije iskoristio u tu svrhu, jer se Herhager odlučio za dovratak od tufa, a ne za dovratak od mermerna, i on je, kaže Fro, ubeđen da će o ta dva mermerna bloka sigurno još biti reči tokom suđenja, u svakom slučaju Konrad je vrlo brzo shvatio da nije kadar da odvuče telo do prozora koji gleda na vodu, jer je naprosto suviše slab za tako nešto, a i verovatno je iznenada uvideo da je potpuno besmisleno da baci beživotno telo svoje žene u vodu kroz prozor, jer bi čak i prosečan kriminalistički inspektor veoma brzo prozreo ovaj, kako ga je Vizer nazvao, zaista nevešt način da se otarasi tela, počinioci zločina u početku uvek misle kako treba da izaberu najbesmisleniji način da sakriju tragove zločina, a ima li u ovom slučaju išta besmislenije od bacanja Konradovice kroz prozor, ali je otprilike na sredini gornjeg predvorja Konrad odustao od namere da ubijenu ženu dovuče do prozora koji gleda na vodu i izbací je kroz prozor, sasvim je moguće da je iznenada odlučio da uopšte ne uklanja telo, kako prepostavlja Fro, pa je ubijenu ženu, iz koje je sve jače lila krv, odvukao nazad u njenu sobu i nekako smogao snage da je vrati u njena kolica, kako je pokazala rekonstrukcija događaja, kažu i da je Konrad priznao da mu je mrtva supruga nekoliko puta iskliznula iz ruku na drveni pod dok je pokušavao da je vrati u njena kolica, trebalo mu je više od sat vremena da bi u kolica smeštio beživotno, teško žensko telo koje mu je stalno ispadalo. Kad je napokon uspeo da vrati pokojnicu u kolica bio je toliko iscrpljen da se samo srušio pored njenih kolica. . .

. . . odmah nakon učinjenog dela, kako je sam ispričao, on je kao poludeo počeo da juri po čitavoj krečani, čas uz stepenice, čas niz stepenice i obrnuto, i kad se konačno zaustavio u predvorju na spratu i naslonio se na dasku prozora koji gleda na vodu, njemu je tad palo na pamet da ubijenu

ženu baci kroz taj prozor. Na osnovu tragova krvi po čitavoj krečani tačno se zna kuda je i kako Konrad jurio kroz krečanu, njegove izjave, koje je bilo veoma lako proveriti, bile su istinite, Fro takođe smatra da Konrad nije imao baš nijedan razlog da ne kaže istinu, za Konrada je upravo svojstveno da je čitavog života bio takozvani fanatik istine, i još uvek je tako. U Gmahlu se pričalo da je Konrad hladnokrvno ubio ženu s leđa i da je odmah, nakon što se uverio da je ustreljena žena zaista mrtva, otišao da se preda. U Laski su pričali i da je ženi razneta glava metkom ispaljenim u levu slepoočnicu. Mada, kad spominju slepoočnice, jedni kažu da je leva, drugi da je desna slepoočnica. U Laneru se takođe pričalo da je Konrad svoju ženu ubio sekicom i da je tek onda, nakon što ju je ubio sekicom, pucao na nju iz puške, što je očigledan dokaz da se u Konradovom slučaju radi o ludaku. U Laski su rekli da je Konrad svojoj ženi prislonio cev karabina manliher na potiljak i povukao obarač tek minut-dva kasnije, i da je žena znala, kad je osetila cev na svom potiljku, da će je on tog trenutka ubiti, pa nije ni pokušavala da se brani. Moguće je, kako pričaju u Štigleru, da ju je ubio na njen zahtev, život joj je ionako bio mučan i iz dana u dan postajao sve mučniji, i dobro je da je jadnica, kako su ljudi skoro uvek i na svakom mestu govorili za nju, sad mrtva. Ali trebalo je da Konrad ubije i sebe, nakon što je ubio svoju ženu, kažu, jer jedino čemu sad može da se nada je, bez svake sumnje, užas doživotnog zatvora ili ludnice. . .

... ali čovek koji ubije svog bližnjeg, kaže Fro, teško da može da razmišlja o posledicama. . .

... okružni sudija je u sobi pred prisutnim žandarima navodno izjavio da ga po podu prosuti mozak ubijene žene teksturom i bojom podseća na ementaler, kaže Vizer. Heler

je potvrdio tu izjavu. O samom Konradu sudija je navodno rekao da ima Šrideov sindrom bolesne dlake, što ukazuje na rak želuca i tako dalje. . .

. . . Konrad je, zapravo, još pre nekoliko nedelja u ženinoj sobi sakrio sekiru, jednu sasvim običnu sekiru, ali on, Konrad, svoju suprugu nije ubio tom sekirom, kaže Heler, već ju je ubio iz puške, dok je ta sekira već nekoliko nedelja ležala na prozorskoj dasci iza invalidskih kolica, i tamo skupljala prašinu. Prepostavlja se da je zločin izvršen u tri sata ujutru, ali spominju i drugo vreme, tako u Laneru uporno ponavljaju da je Konrad svoju suprugu ubio u *četiri sata* ujutru, u Laski u *jedan sat*, u Štigleru u *pet sati* ujutru, u Gmahlu u *dva*. Niko, pa čak ni Heler, nije čuo pucanj. I dok je govorio da je krečana u Zikingu jedino mesto na svetu gde mu je bilo moguće da živi, kaže Vizer, za njega, Konarda, Ziking je, u stvarnosti, malo-pomalo, a tokom poslednje dve godine, kaže Fro, čak vraškom brzinom postajao prokletstvo, on je u suštini bio svestan svog poražavajućeg neuspeha, i, kako je patetično rekao Vizer: svoje tragedije. On, Konrad, odavno je sve pokušao i sve učinio da bi došao u posed krečane koja je, doduše, oduvek bila u vlasništvu porodice Konrad, ali ju je između dva svetska rata pomoću raznih smicalica nasledio Konradov nećak, Herhager, kako se Konrad jednom poverio Frou, kupovina krečane bila je Konradov san trideset ili čak četrdeset godina, i kako je vreme prolazilo, to se mora reći, misli Fro, činilo se sve manje verovatno da će se ikada ostvariti, i onda odjednom, preko noći, kako kaže Vizer, san se ostvario, Konrad je još kao dete maštao o tome da se jednog dana nastani u krečani, misli Fro, još od najranije mladosti on je sledio svoj plan da se jednom preseli u krečanu i da živi u njoj, želeo je da dođe u posed tih starih zidina i da ostatak života provede, kako

je i sam navodno rekao Frou, u potpunoj izolovanosti Zikinga i u stanju najveće moguće usredsređenosti koja mu je nužna, nužna pre svega njegovoј glavi nad kojom je još uvek imao savršenu kontrolu, ali je njegov nećak Herhager neprestano podizao cenu i stalno se predomišljao u vezi sa prodajom krečane Konradu, čas je hteo da mu proda krečanu, čas nije hteo, to nećakovo predomišljanje Konrad je doživljavao kao zaista sadističko, jednog dana pristao bi da mu proda krečanu, a onda sutradan, iznenada, nije hteo da čuje za prodaju krečane Konradu, Herhager je većito pretnio da će prodati krečanu, ali ne Konradu, a onda bi opet obećao da će je prodati samo Konradu i nikom drugom, jednog dana bi dao reč da će Konradu prodati krečanu, sledećeg dana bi povukao reč ili odjednom opet nije hteo da čuje ni za kakvo obećanje dato Konradu, i to njegovo većito prodaču-neću prodati, kao i stalno i, zapravo, sasvim neopravdano podizanje cene (Fro), jer je krečana iz dana u dan dobijala sve višu cenu, uvek višu od prethodne, gotovo je uništilo Konrada, ali Konrad ne bi bio Konrad da nije, uprkos svemu, i pre svega uprkos svim tim, kako je navodno rekao, nečovečnim preprekama, na kraju ipak uspeo da dođe u posed krečane i useli se u nju. I dok, dakle, sasvim mirno može da se kaže, misli Vizer, da je Konrad dugi niz godina činio sve da bi na kraju i konačno ipak došao u posed krečane, i da je sve bezobzirnjom žestinom sprovodio i sledio taj svoj plan, i uspeo da ga jednog dana ostvari, njegova žena, koju, jer je hroma i nepokretna, sem Helera, pekara, odžačara, frizera, opštinskog lekara i njene krojačice niko drugi nije video, ali za koju kažu da je, iako hroma, bila žena izuzetne lepote, Konradovica je dakle sve pokušala i sve činila da se ne preseli u krečanu, a on, njen muž, misli Vizer, razmišljaо je, naravno, uvek samo o svojoj studiji za

koju mu je krečana oduvek izgledala kao savršeno mesto, ali ona se plašila, još u vreme kad su kod njenog muža počele da se javljaju prve misli o krečani, koje ona tada, kako je kasnije uvek iznova govorila, skoro da nije shvatala ozbiljno, i dok je on redovno, čak sa sve većim žarom, iznosio te svoje misli, ona se, dakle, plašila da će se njen, ionako već dovoljno bedan život, ako se ostvari naum njenog muža da se presele u krečanu, pretvoriti u jednu manje ili više jezivu egzistenciju, što se, kao što sada znamo, i obistinilo; ona je želela da se vrati u Toblah, u svoje rodno mesto i u kuću svojih roditelja, ali povratak u Toblah za njega ne bi značio ništa drugo nego konačno odustajanje od sopstvene studije i, dakle, od svrhe svog postojanja, jedno bezočno uništenje egzistencije, pritom još u tuđoj zemlji, uništenje vlastite egzistencije, a samim tim i egzistencije njegove žene, u stvarnosti njegove polusestre, čija je zavisnost od njega bila potpuna, najpotpunija moguća, kaže Vizer, tako da bi povratak u Toblah imao pogubno dejstvo za oboje, iz očaja i bespomoćnosti i krajnjeg upinjanja da se preživi, i, dakle, iz dvostrukog očaja i dvostrukе bespomoćnosti, jer naprsto nema drugog izlaza, i zato što se zna da izlaz naprsto više ne postoji, da više ne može da postoji, uvek je i u svakom slučaju pogubno vratiti se opet u roditeljsku kuću u rodnom mestu, i u rodnu zemlju, takozvano utočište. Njegova žena je, u stvari, oduvek razmišljala o Toblahu kao savršenom utočištu, najsavršenijem među svim drugim utočištima, uvek najsavršeniji Toblah nasuprot jezivog Zikinga kojeg se plašila. Ali su njih dvoje otišli upravo u Ziking, on je, kaže Fro, isterao svoje, ona je krečanu oduvek mrzela, uvek je činila sve što je mogla da ga odvратi od ideje da odu u krečanu, njegovog nećaka Herhagera najpre je pokušala da nagovori da ne proda krečanu, ili da je u svakom slučaju

ne proda Konradu, onda je pokušala da podmiti Konradovog nećaka, nećaku je, kaže Fro, ponudila čak šestocifrenu svotu ukoliko krečanu ne proda Konradu, već nekom drugom, na kraju je čak počela da preti Herhageru, naizmenično ga je ucenjivala, upozoravala ga i pretila mu, ali sve to ništa nije vredelo, kaže Fro, Konrad je na kraju isterao svoje, kao što svaki put i u svakom slučaju uvek istera svoje, kako kaže Fro. Tih pet i po godina koliko su Konradowi živeli u Zikingu potvrdile su Konradu, kako kaže Vizer, da su njegova bezobzirnost i njegova odluka da se presele u krečanu, daleko od sveta koji je za njega već decenijama bio izlišan i bez draži, kako mu se stalno činilo, od sveta koji je oduvek skroz-naskroz neprijateljski nastrojen prema istoriji, sveta koji većito tapka u mestu, iz kog je, isključivo zbog svoje studije i njihovog opstanka, odlučio da odu u krečanu, i to ne u iznajmljenu, već zakonito kupljenu krečanu, Herhager je, naravno, nudio Konradu da mu iznajmi krečanu na dvanaest ili čak na dvadeset četiri godine, ali je Konrad uvek odlučno odbijao takvu ponudu, kako kaže Vizer, jer se to skroz-naskroz kosilo s njegovom prirodnom, te godine potvrdile su, dakle, da su njegova odluka i njegova bezobzirnost bile opravdana odluka i opravdana bezobzirnost. Bilo je perioda, rekao je Konrad Frou, naročito tokom njihovih prvih godina u Zikingu, kad su se u glavi njegove žene često pojavljivali reč i pojam Toblah, uvek samo reč Toblah, kaže Fro, nikad Tobjako, taj pojam iz njenog detinjstva satima je poput aveti tumarao po njenoj glavi, a zatim po njenoj sobi, i na kraju po čitavoj krečani, ali sad se pojavljuju sve ređe, navodno je rekao Konrad Frou. Na takozvanoj zimskoj pijaci Konrad je, navodno, još pre godinu dana rekao Vizeru kako mu se čini da se Toblah više ne pojavljuje, ideja o Toblahu odjednom je postala nevažna, njegova

supruga je odustala od Toblaha, kako mu se čini, odustajući od Toblaha odustala je od sebe, to je primetio. Ona je uvek bila protiv Zikinga, rekao je Konrad Frou, uvek protiv krečane i samim tim uvek protiv njega, protiv njegove studije, što je značilo i protiv same sebe. Čim se postavilo pitanje Zikinga, ona je protiv Zikinga u raspravu uključila Toblah. Na kraju je protiv krečane bila po navici, protiv njegove studije po navici, nagonski takoreći, protiv njegove studije, protiv *Sluha*. Odjednom je Toblah naprosto prestao da postoji, navodno je rekao Konrad, i: treba shvatiti da moja žena nikad nije imala ništa drugo sem Toblaha, i da u suštini ni sad nema ništa sem Toblaha. Naravno da je Ziking zatvor, rekao je Konrad Frou, već na prvi pogled izgleda kao zatvor, radni dom, kaznionica, tamnica, ali je taj utisak vekovima bio potisnut, rekao je Konrad, skriven iza opštег neukusa, ali on je taj utisak opet izneo na svetlost dana, na nemilosrdnu svetlost dana. Taj utisak pojačavale su, pre svega, gvozdene rešetke na prozorima, koje je on odmah, čim je kupio krečanu, uzidao u debele zidove, te svršishodne rešetke, kako se navodno izrazio Konrad, ukrasne rešetke sam iščupao i uzidao sam svršishodne rešetke, rekao je Konrad, debeli zidovi i rešetke uzidane u debele zidove odmah ukazuju na zatvor. Rešetke od kovanog gvožđa koje su krasile krečanu pre nego što ju je Konrad kupio, ta obeležja lošeg ukusa dugog dva veka, odmah su uklonjene, rekao je Konrad Vizeru, sve do poslednje, znatan deo tih ukrasnih rešetki svojim je rukama iščupao iz zidova i istrgao ih iz zidova, izvalio ih i izbio i iščupao i odvalio i razvalio i istrgao, i nikad više nije zamenio nijednu od tih iščupanih i istrgnutih ukrasnih rešetki nekom novom ukrasnom rešetkom. Na krečani sad nema nikakvih ukrasa, rekao je Konrad Frou. A i puteve koji vode do krečane, rekao